

(*Emberiza citrinella*) — 160 1 14 ос./км², припутня (*Columba palumbus*) — 36 1 5 ос./км², вухатої сови — 24 1 1 ос./км² та ін. Очевидно також, що добре виражений чагарниковий ярус лісосмуг сприяє домінуванню тут птахів чагарниково-стовбурного типу гніздування.

У складі осіннього аспекту населення лісосмуг налічується 23 види птахів густотою більше 1300 ос./км² (табл. 2). Першість за чисельністю займав польовий горобець (*Passer montanus*), співдомінували велика синиця (*Parus major*) та звичайний снігур (*Pyrrhula pyrrhula*). У стиглих суцільних насадженнях, на фоні більш високої різноманітності (27 видів), густота птахів у 2–2,5 рази нижча. Найбільш багаточисельним тут був повзик (*Sitta europaea*) — 170 ос./км², далі йшли блакитна синиця (*Parus caeruleus*) — 120 ос./км², велика синиця — 65 ос./км². У лісосмугах на порядок вищою виявилась густота великої синиці, снігура, чижики (*Spinus spinus*), дрозда-чикотня, припутня і навпаки — меншою у повзика, блакитної синиці та ін.

Взимку у населенні птахів лісосмуг зафіксовано 20 видів густотою 1460 ос./км² (табл. 3). Домінував снігур, співдомінували — звичайна вівсянка і дрізд-чикотень. У дібрових різноманітність птахів скорочувалася до 15 видів густотою 350 ос./км², тобто була нижчою більш ніж у 4 рази, порівняно з лісосмугами. Найвищою чисельності досягали повзик (145 ос./км²), блакитна синиця (120 ос./км²). Густота снігура, звичайної вівсянки на два порядки нижча, а дрізд-чикотень, сорока, польовий горобець, крук (*Corvus corax*), гайворон (*C. frugilegus*) та ін. стали рідкісними.

Із вище викладеного можна зробити такі висновки. 1. Густота населення птахів приазовських лісосмуг значно вища, ніж найбільш орнітологічно

репрезентативних стиглих дібров: у гніздовий період — у 4,5 рази; осінній — 2–2,5; зимовий — більш ніж у 4 рази. Основними причинами такої відмінності, на нашу думку є: а) структурна складність насаджень лісосмуг, виражена їх мозаїчність; б) висока різноманітність деревно-чагарникових, в т. ч. плодово-ягідних, порід і сортів; в) примикання до сільськогосподарських угідь; г) адаптація окремих видів до умов антропогенного ландшафту. 2. На відміну від суцільних насаджень, характерною рисою лісосмуг є значне представництво і висока густота лісостепових і синантропних видів птахів.

ЛІТЕРАТУРА

- Благосклонов К.Н. (1972): Охрана и привлечение птиц. М.: Просвещение. 1-240.
 Голованова Э.Н. (1975): Птицы и сельское хозяйство. Л.: Лениздат. 1-168.
 Гренюх П.В. (1990): Сезонні зміни орнітофауни приазовських лісосмуг. - Орнітофауна західних областей України та проблеми її охорони. (Матер. доп. V наради орнітологів та аматорів орнітологічного руху Західної України). Луцьк. 50-51.
 Дроздов Н.Н. (1967): Фауна и население птиц культурных ландшафтов. - Орнитология. 8: 3-46.
 Калинин М.И. (1982): Лесные мелиорации в условиях эрозионного рельефа. - Львов: Вища школа. 1- 279.
 Кузякин А.П. (1962): Зоогеография СССР. Уч. зап. МОПИ. Москва. 109 (1): 3-182.
 Строков В.В. (1968): Численность птиц в лесных полосах северного лесостепья. - Орнитология. 9: 77-87.

Україна (Ukraine),
 292192, Львівська обл.,
 смт Івано-Франкове,
 вул. Львівська, 70, кв. 11.
 А.І. Гузій.

Замітки	Беркут	5	Вип. 1	1996	23
---------	--------	---	--------	------	----

НЕЗВИЧАЙНЕ ГНІЗДУВАННЯ ЩИГЛИКА

Unusual nesting of the Goldfinch. - L.M. Mistryukova.
 - Berkut. 5 (1). 1996. - A nest was found on the back side of the sunflower's head.

22.08.1995 р. в околицях м. Умані Черкаської обл. на ділянці, зайнятій городами, було знайдено гніздо щиглика (*Carduelis carduelis*), збудоване на зворотному боці кошика соняшника. Кошик знаходився на висоті 165 см, його діаметр — 19 см. Паралельно з основним кошиком навколо гнізда розташовувалися інші, значно менші за розміром, та листя соняшника, що маскувало будівлю. В гнізді знаходилося 4 оперених 10-денних пташенят. 28.08 виводок залишив гніздо. Воно при основі було ви-

кладене розгалуженими тоненькими гілочками, які зачіплювалися за ребристу поверхню соняшника і добре тримали споруду. Основна частина стінок гнізда була зроблена із корінців, лоток вистелений рослинним пухом (переважно — осоту). В окремих місцях дно лотка зовсім не мало м'якої вистилки і трималося лише на скелетних гілочках. Викликає інтерес не тільки місце розташування гнізда (за 150–200 м з усіх боків від нього знаходилися лісосмуги), а й пізні терміни гніздування.

Л.М. Містрякова

Україна (Ukraine),
 258900, Черкаська обл.,
 м. Умань, вул. Тищика, 19, кв. 66.
 Л.М. Містрякова.